

درباره سامانه جامع کتابداری و اطلاع رسانی فراکاوش

فراکاوش؛ سیستم تحقیقاتی - اطلاع رسانی کاوش تحت وب است که بر اساس مجموعه نرم افزارهای تحقیقاتی - کتابداری کاوش از یک سو و از سوی دیگر براساس الگوریتم های جستجو و بازیابی اطلاعات در سایت کتابخانه کنگره آمریکا طراحی و ارائه شده است.

ورود و خروج کاربر

در این بخش بعد از وارد کردن نام کاربری، کلمه عبور و کد امنیتی وارد نرم افزار می شوید. هنگامی که کاربری بخواهد کلمه عبور خود را تغییر دهد، کافی است ابتدا با نام کاربری خود وارد نرم افزار فراکاوش شود سپس با کلیک کردن بر روی نام کاربری خود میتواند کلمه عبور را تغییر دهد

نکته: چنانچه کلمه عبور خود را فراموش کرده اید با مدیر سایت هماهنگ کنید تا کلمه عبور شما را پاک کند و برای کلمه عبور جدید شما با همان نام کاربری و بدون کلمه عبور وارد نرم افزار فراکاوش میشوید سپس با کلیک کردن بر روی نام کاربری خود کلمه عبور را خالی گذاشته و کلمه عبور جدید را وارد می کنید.

کاربرگه های مورد علاقه من

در این بخش امکان محدود نمودن نمایش کاربرگه ها در هنگام ورود اطلاعات برای کاربر فراهم گردیده است. بدین شکل که با کلیک در کادر وسط، فهرست حاوی تمام کاربرگه های ساخته شده در سیستم نمایش داده میشود. در واقع کابر آن را جزو Enter میتواند هر کاربرگ های را که بیشتر با آن سروکار دارد از میان این لیست انتخاب نموده و با کلید کاربرگه های مورد علاقه خود قرار دهد. با حذف هر کاربرگه از این کادر، کاربرگه مربوطه از لیست علاقه مندی های کاربر حذف خواهد شد؛ این به معنای حذف کاربرگه از سیستم نبوده و فقط در هنگام ورود اطلاعات این کاربرگه برای کاربر جاری نمایش داده نمیشود. اگر هیچ کاربرگه ای در این بخش انتخاب نشود، سیستم به صورت خودکار تمام کاربرگه ها را در بخش ورود اطلاعات برای کاربر نمایش خواهد داد. دقت داشته باشید که حتما در این صفحه بعد از انتخاب کاربرگه ها کلید ثبت زده شود وگرنه هیچ اطلاعاتی ذخیره نمیگردد.

تغییر زبان

نرم افزار کاوش به سه زبان فارسی، عربی و انگلیسی ترجمه شده است. برای تغییر زبان میتوانید با کلیک کردن بر روی گزینه تغییر زبان در بالای صفحه و یا در صورت داشتن دسترسی های لازم از قسمت کنترل های مدیریتی و در قسمت زبان برنامه را تغییر دهید.

رویکردهای جستجو

نرم افزار فراکاوش، پنج روش جستجو را در پایگاه های اطلاعاتی در اختیار کاربران قرار داده تا بسته به نیاز، با استفاده از رویکرد مناسب اطلاعات مورد نظر خود را بدست آورند. این پنج روش به ترتیب : جستجوی ساده، جستجوی برگه دان، جستجوی عبارت، جستجوی پیشرفته و ترکیبی، جستجوی گوگلی است.

جستجوی ساده

در این روش با دانستن یک واژه از مجموعه اطلاعات موجود در فهرست برگه های مدارک که وارد فراکاوش نموده اید، امکان بازیابی آنها وجود دارد. قابل ذکر است که در تمامی انواع جستجوها شما میتوانید در چندین پایگاه بصورت همزمان جستجو نمایید. این پایگاه میتواند برای مرکزی باشد که شما به سرور آن متصل شده اید و یا برای دیگر مراکزی که بر روی سرورهای دیگری قرار ندارد. مزیت این روش سهولت کاربری آن بوده و جستجو در بانک واژگان مدارک صورت میپذیرد. برای جستجو با این روش ابتدا واژه مورد نظر را در محل ورود اطلاعات تایپ نمایید و سپس نحوه میشوند که در صورت نیاز میتوان آنها را بصورت اطلاعات کامل یا اطلاعات برچسبی و یا جدولی نیز مشاهده نمود.

برای تعیین تعداد نمایش مدارک یافت شده در هر صفحه از لیست، تعداد مورد نظر خود را مشخص کنید. سپس میتوانید

پایگاه هایی را که مایل هستید در آنها به جستجو بپردازید را انتخاب کنید. فراکاوش این امکان را به شما می دهد که علاوه بر پایگاه هایی که در مرکز شما هستند، بر روی پایگاه های مراکز دیگر نیز به جستجو بپردازید. در انتها برای شروع عملیات کلید جستجو را فشار دهید. مثلاً در صورتیکه واژه مطهری را در محل ورود اطلاعات تایپ نمایید، فراکاوش کلیه

مدارکی که در آنها کلمه مطهری یافت میشود را نمایش خواهد داد

جستجو در برگه دان مدارک، رایج ترین و سریع ترین نوع جستجو در کتابخانه ها و مراکز اسناد است. در این روش کلیه مدارکی که برگه دان مورد جستجوی آنها با عبارت مورد نظر شروع میشود، جستجو و بازیابی میگردند. پس از بازیابی نظیر آنچه در برگه دان های رایج در کتابخانه ها دیده میشود، مدارک در یک فهرست به ترتیب نمایش داده میشوند. برای جستجو با این روش ابتدا نوع برگه دان را تعیین کرده و سپس عبارت مورد نظر را در محل ورود اطلاعات تایپ مینمایید. پس از تعیین عبارت، نحوه نمایش اطلاعات یافته شده را تعیین کنید. اطلاعات بطور پیش فرض بصورت خلاصه نمایش داده میشوند که در صورت نیاز میتوان آنها را بصورت اطلاعات کامل یا اطلاعات برچسبی و یا جدولی نیز مشاهده نمود. برای تعیین تعداد نمایش مدارک یافته شده در هر صفحه، از لیست، (Format Tag)

تعداد مورد نظر خود را مشخص کنید. سپس میتوانید پایگاه هایی را که مایل هستید در آنها به جستجو پردازید را انتخاب نمایید. فراکوش این امکان را به شما می دهد که علاوه بر پایگاه هایی که در مرکز شما هستند، بر روی پایگاه های مراکز دیگر نیز به جستجو پردازید. در انتها برای شروع عملیات کلید جستجو را فشار دهید. بعنوان مثال در صورتیکه به دنبال

کلیه مدارکی هستید که برگه دان پدیدآور آنها با کلمه مطهری شروع میشود، برگه دان پدیدآور را انتخاب کرده و در محل

ورود اطلاعات کلمه مطهری را تایپ نمایید. در این حالت فراکوش برایتان کلیه مدارکی که پدیدآورشان با کلمه مطهری شروع میشود در جدول لیست خواهد نمود

جستجوی عبارت

این جستجو، نه تنها عبارت وارد شده را در ابتدای فیلدها، بلکه از هر بخش فیلد بازیابی میکند و با امکان وارد کردن عبارت بجای واژه، با سادگی هرچه تمام تر امکان قراردادن واژه ها را در کنار یکدیگر و جستجوی آنها را فراهم می کند.

به بیان دیگر این جستجو دو کاربرد و فایده مهم دارد. کاربرد اول آنست که بجای آنکه مطابق جستجوی برگه دانی عبارات از ابتدای فیلد جستجو گردد، از هر بخش فیلد امکان بازیابی وجود دارد. کاربرد دوم آنکه برخلاف جستجوی ساده که بر اساس بانک واژگان صورت میگیرد، این رویکرد جستجو منحصر به کلمات نیست بلکه از یک سو حتی حرف و از سوی دیگر عبارت را میتوان مورد جستجو قرار داد. برای

جستجو با این روش، ابتدا حوزه اطلاعاتی مورد نظر خود را تعیین کرده و سپس نوع جستجو را مشخص نمایید. در جستجوی هوشمند، کلمات نظیر واژه مورد نظر را نیز خواهد یافت

درحالیکه در جستجوی تطبیقی، دقیقا گیرد. پس از تعیین نوع جستجو، در همان عبارت تایپ شده مورد جستجو قرار میگیرد

محل ورود اطلاعات واژه ها را وارد کرده و سپس نحوه نمایش اطلاعات یافت شده را تعیین کنید. اطلاعات بطور پیشفرض بصورت خلاصه نمایش داده می شوند که در صورت نیاز میتوان آنها را بصورت اطلاعات کامل یا اطلاعات یا جدولی نیز مشاهده نمود. برای تعیین تعداد نمایش مدارک یافته شده در هر صفحه، از (Format Tag) (برچسبی لیست، تعداد مورد نظر خود را مشخص کنید. سپس میتوانید پایگاه هایی را که مایل هستید در آنها به جستجو پردازید را انتخاب نمایید. فراکاوش این امکان را به شما می دهد که علاوه بر پایگاه هایی که در مرکز شما هستند، بر روی پایگاه های مراکز دیگر نیز به جستجو پردازید. در انتها برای شروع عملیات جستجو کلید جستجو را فشار دهید. بعنوان مثال

در صورتیکه به دنبال مدارکی هستید که در عنوان آنها عبارت جاذبه و دافعه وجود دارد، حوزه اطلاعاتی عنوان را انتخاب کرده و در محل ورود اطلاعات، عبارت جاذبه و دافعه را وارد نمایید. چون ممکن است در پایگاه اطلاعاتی این عبارت بصورت جاذبه و دافعه نیز وارد شده باشد، نوع جستجوی هوشمند را انتخاب کنید تا اینگونه موارد را نیز پیدا کند. در این حالت فراکاوش کلیه مدارکی را که در عنوان آنها عبارت جاذبه و دافعه یافت میشود را لیست خواهد نمود

جستجوی عبارت ۲

تفاوت اصلی میان جستجوی عبارت (۲) با جستجوهای پیشرفته و ترکیبی در این است که در این جستجو، کاربران دیگر خود را درگیر بانک واژگان تعریف شده در برنامه نمی نمایند، بلکه حتی در حد حرف نیز میتوان به جستجو در منابع پرداخت و این قابلیت فواید زیادی را در جستجو ارائه میدهد. فرض کنید شما به دنبال کلمه ی خدا می گردید و میخواهید مدارکی را جستجو کنید که در عنوان آن کلمه ی خدا قرار داشته باشد اگر شما در لیست بازشو، عبارت تطبیقی را انتخاب کنید؛ فقط مدارکی به نمایش در می آید که در عنوان آن کلمه ی (خدا) به صورت مستقل وجود داشته باشد یعنی کلمه ی خدا از هیچ طرف (قبل یا بعد) به کلمه دیگری نچسبیده باشد و هیچ فاصله ای نیز بین کاراکترهای آن نباشد.

ولی اگر در لیست بازشو، عبارت هوشمند را انتخاب کنید کلیه مدارکی که سه حرف (خ-د-ا) را به صورت پشت

سرهم در عنوان خود داشته باشند به شما نمایش داده میشود. تعداد کاراکترهای فاصله نیز ما بین حروف تأثیری در نتیجه جستجو نخواهد داشت. بهطور مثال مدرکی که عنوان آن ناخدای بیدار باشد یا عنوان آن اسب شاخدار باشد، را نمایش میی ورود ا باشد. ط دهد. در حالت هوشمند حتی نحوه العات در فیلد عبارت مورد جستجو نیز در نتیجه جستجو بی تأثیر می

مابین حروف هر تعداد فاصله یا کاراکترهای کشیدگی و امثال آن که باشد بی اثر است. طبیعی است در جستجوی هوشمند با این تفصیل اگر دنبال کلمه جغرافی باشییم برنامه عبارات جغرافیا و جغرافیایی و جغرافیدان را نیز پیدا خواهد کرد .

مشخص است که این حالت برای کاربر با توجه با ساختار ادبیات و رسم الخط زبان فارسی بسیار مفید و کارساز خواهد (امکان اعمال جستجوی مجاورت و یا همان جستجوی عبارت اع م بود. فایده مهم دیگر جستجوی عبارت) ۲ از حرف با واژه و یا عبارت و جمله میباشد. فرض کنید دنبال مدارکی هستید که در موضوع آن ها عبارت پرورش سیب باشد. اگر در گزینه ی سوم جستجوهای ترکیبی یعنی در بخش ترکیب عطفی بانک واژگان، دنبال این مدارک بگردید مجبور هستید

واژه ی پرورش و واژه ی سیب را در هر خط جداگانه برای برنامه تعریف کنید. در اینصورت برنامه مدارکی را که صرفا ی مذکور باشند را پیدا خواهد کرد اعم از اینکه دو واژه کنار هم باشند یا نباشند، پس در این صورت شامل دو واژه برنامه به طور مثال: موضوع پرورش پرتقال و کشت سیب را هم پیدا میکند که مطلوب نیست. این امکان که به سادگی هرچه تمام تر بتوانید، جستجوی مجاورتی را در میان منابع ا فرد اطلاعاتی انجام بدهید از امکانات بسیار مهم و منحصر به کاوش است. حال زمانی که تعدادی از فیلدهای عبارت تکمیل شده باشد، انتخاب لیست باز شو ترکیب منطقی نهایی عبارات

انتخاب شود کلیه ی مدارکی به نمایش در میآید که کلیه ی عبارت های وارد شده در بال با AND نیز مهم میباشد. اگرانتخاب شده باشد کلیه ی مدارکی به نمایش در می آید که حداقل یکی از OR هم در یک مدرک وجود داشته باشد و اگر شرایط بالا در آن صدق کند

جستجوی عبارتی ترکیبی

با توجه به مطالب و مثال های مطرح شده در جستجوی عبارتی و جستجوی پیشرفته و ترکیبی شرح نکات مربوط به جستجوی عبارتی ترکیبی به صورت زیر مطرح میگردد

در این جستجو همانند جستجوی عبارتی (۲) کاربر دیگر درگیر بانک واژگان نیست و جستجوی معمولی انجام می گیرد.

بخش های مربوط به جستجوی عبارتی ترکیبی تلفیقی از ۲ بخش کاربردی جستجوی عبارتی و جستجوی پیشرفته و ترکیبی است که توضیحات هر کدام از این جستجوها مفصل در بالا مطرح شده است. فقط ذکر این نکته ضروری است.

که با اعمال جستجو به صورت تطبیقی یا هوشمند در این قسمت این قاعده بر روی ۳ فیلد این بخش در صورتی که خالی نباشد به صورت همزمان اعمال میگردد.

جستجوی پیشرفته و ترکیبی

جستجوی پیشرفته همان جستجوی ترکیبی با کمک عملگرهای منطقی است و برای محدود کردن و دقیق تر کردن جستجو کاربرد اساسی دارد. در این روش با تعیین واژه ها، میدان (فیلد مورد جستجو) و نوع عملگر منطقی بین آنها امکان بازیابی مدارک مورد نظر فراهم می آید. برای جستجو با این روش ابتدا اولین واژه مورد نظر خود را که می خواهید در مدارک مورد جستجو وجود داشته باشد، در اولین محل ورود اطلاعات تایپ نمایید و سپس از لیست، تعیین کنید که در کدام بخش از بانک واژگان به دنبال این واژه بگردد. پس از تعیین حوزه جستجوی واژه اول، عملگر منطقی مورد استفاده

برای واژه بعدی را مشخص کنید. عملگر "و" به معنی این است که واژه قبل و این واژه هر دو در مدارک وجود داشته باشند (هریک در حوزه تعیین شده مربوط به خود). عملگر "یا" به معنی این است که کلیه مدارک بازیافتنی موادی را که

حاوی واژه تعیین شده قبلی یا واژه تعیین شده بعدی هستند (هریک در حوزه تعیین شده مربوط به خود) نمایش داده شوند.

و عملگر "نه" به معنی اینست که کلیه مدارکی را که حاوی واژه قبلی هستند ولی حاوی این واژه نیستند (باز هم هر یک در حوزه تعیین شده مربوط به خود) نمایش داده شوند. پس از تعیین نوع عملگر، نوبت به وارد کردن واژه بعدی و تعیین حوزه مربوطه جهت جستجو میرسد. در صورت نیاز، سومین محل نیز برای تعیین واژه سوم و نوع عملگر و حوزه مربوطه قابل استفاده است. پس از تعیین واژه ها، نحوه نمایش اطلاعات یافته شده را تعیین کنید. اطلاعات بطور پیش فرض بصورت خلاصه نمایش داده می شوند که در صورت نیاز می توان آنها را بصورت اطلاعات کامل یا اطلاعات و یا جدولی نیز مشاهده نمود. برای تعیین تعداد نمایش مدارک یافته شده در هر صفحه، از (Format Tag) (برچسبی

لیست، تعداد مورد نظر خود را مشخص کنید. سپس میتوانید پایگاه هایی را که مایل هستید در آنها به جستجو بپردازید در انتها برای شروع عملیات کلید جستجو را فشار دهید. بعنوان مثال در صورتیکه

به دنبال کتاب جاذبه و دافعه علی علیه السلام نوشته استاد مطهری هستید و میخواهید ببینید که ناشری غیر از انتشارات صدرا دارد یا خیر؟ به اینصورت عمل کنید: در اولین محل کلمه جاذبه را وارد کرده و فیلد جستجو را همان عنوان باقی گذارید. نوع عملگر منطقی بایستی "و" باشد. در دومین محل کلمه مطهری را وارد کرده و فیلد جستجو را به سرشناسه و پدیدآور تغییر دهید. نوع عملگر سوم را به "نه" تغییر داده و در محل سوم کلمه صدرا را وارد کرده و فیلد جستجو را ناشر تعیین نمایید. در این حالت، فراکاویش کلیه مدارکی را که در فیلد عنوان آنها کلمه جاذبه وجود دارد و در فیلد سرشناسه پدیدآور آنها کلمه مطهری هست و در فیلد ناشر کلمه صدرا نیست برای شما نمایش خواهد داد.

جستجوی گوگلی

در جستجوی گوگلی، شما علاوه بر دارا بودن تمامی امکانات جستجوهای قبلی مانند: ساده، پیشرفته و ترکیبی و جستجوی عبارت، میتوانید در جستجوهای خود از امکانات ذیل نیز استفاده کنید
حذف اطلاعات (واژه یا عبارت دوم [خط تیره] واژه یا عبارت اول): کلیه مدارکی را که حاوی واژه قبل از خط تیره -۱

"- " هستند ولی حاوی واژههای بعد از " - " نیستند را نمایش میدهد

مثال: آب و هوای جنگلی - استوا

تطبیق ("عبارت"): اگر عبارتی را در بین "" جستجو نمایید، فراکاویش تنها به جستجوی تطبیقی (با رعایت فاصلهها و -۲

ترتیب کلمات در عبارت) عبارت وارد شده میپردازد

" مثال: "اصول علم حساب

هوشمند) عبارت * عبارت(: اگر واژه و یا بخشی از عبارتی که مورد جستجو قرار گرفته است را فراموش کرده اید، -۳

میتوانید بجای واژه فراموش شده از * استفاده کنید ،

مثال: * علم حساب

محدوده عددی (۵۰۰..۱۰۰): اگر به دنبال یک بازه عددی در جستجوی خود هستید میتوانید از " .." استفاده فرمایید -۴

مثال: ۱۰۰..۲۰۰۰ راه حل مسائل

تاریخچه جستجو

در این بخش همان طور که از نام این بخش مشخص است تمام جستجوهای را که شما در قسمت‌های مختلف جستجو انجام

داده اید همراه با مدارک یافت شده در پایگاه های مختلف ذخیره مینماید و میتوانید آنها را مشاهده کنید. البته به این نکته

توجه کنید که زمانی که از نرم افزار خارج می شوید این اطلاعات از بین میرود

نتیجه جستجو

پس از زدن کلید جستجو، موتور جستجوی فراکوش در پایگاه پیش فرض به جستجو پرداخته و اطلاعات مدارکی را که با

مشخصات تعیین شده همسان باشند براساس نحوه نمایش و تعداد مدارک در هر صفحه که در صفحه جستجو تعیین شده

بود، به نمایش میگذارد

نمایش مدارک یافت شده

در این صفحه در بخش ابتدایی، مشخصات جستجو نظیر واژه مورد جستجو و حوزه آن و ... ارایه می شود. پس از آن شمارگان مدارک نمایش داده شده در این صفحه و تعداد کل مدارک قابل مشاهده است. در بخش بعدی در صورتیکه مدارک یافت شده در بیش از یک صفحه باشند، کلید های قبل و بعد برای مشاهده صفحات قبل یا بعد اطلاعات، فعال خواهند بود.

در قسمت اصلی صفحه، اطلاعات مدارک بسته به نحوه تعیین شده در هنگام آغاز جستجو قابل مشاهده هستند.

گردآورنده: الهه یاراحمدی، کارشناس کتابخانه دانشکده دندان پزشکی